

Nowości w portalu CIOP-PIB w latach 2020-2021

Większość internautów interesujących się problematyką bezpieczeństwa i higieny pracy zapewne zna portal Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego (CIOP-PIB), gdzie od wielu lat zamieszczane są rzetelne i wartościowe informacje z tej dziedziny. Na stronie <https://www.ciop.pl> każdy może znaleźć potrzebne materiały, opracowania lub instruktaże dotyczące bhp. Zasoby wiedzy udostępniane w portalu są przydatne zarówno dla pracowników, uczniów i studentów, jak i dla profesjonalistów – pracodawców oraz służby bhp, odpowiedzialnych za właściwe kształtowanie warunków pracy w firmie.

W latach 2020-2021 warunki życia i pracy zostały zdominowane przez pandemię COVID-19. Konieczność ochrony przed czynnikami biologicznymi wymusiła liczne zmiany w prowadzeniu działalności gospodarczej, oddziałując też znacząco na sferę bhp i to nie tylko w zakresie zagrożeń biologicznych. Okoliczności te znalazły odzwierciedlenie w rozwoju zasobów portalu internetowego CIOP-PIB, w którym na bieżąco udostępniano nowe treści adekwatne do aktualnych potrzeb i problemów związanych z pandemią. Pomimo tej sytuacji życie toczyło się również poza tą sferą, dlatego nie zapomniano o innych tematach, np. o zagrożeniach czynnikami mechanicznymi, obciążeniu psychicznym, zarządzaniu bezpieczeństwem pracy oraz polskim rynku usług bhp.

Nowy interfejs portalu

Dla wygody użytkowników w ubiegłym roku zmodernizowano interfejs desktopowej wersji portalu (w polskiej i angielskiej wersji językowej). Zwiększono podstawową szerokość strony oraz zastosowano większą, wyraźniejszą czcionkę o dużym kontraście i przejrzyste, wyraźnie oddzielone od siebie elementy czy sekcje prezentacyjne. Dzięki temu nawigacja stała się bardziej intuicyjna, co ułatwia korzystanie z zasobów portalu, m.in. z serwisów tematycznych. Nowy wygląd zyskały: nagłówek, menu główne, strony nawigacyjne i strony prezentujące treści serwisów.

O profilaktyce COVID-19

W związku z pandemią COVID-19 CIOP-PIB włączył się w działania informacyjne i instruktażowe, dotyczące szeroko pojętej profilaktyki nowych zagrożeń – biologicznych i innych, które na początku 2020 r. pojawiły się w środowisku pracy i życia. Wtedy też na stronie głównej portalu zaczęto zamieszczać opracowane przez CIOP-PIB komunikaty związane z tą tematyką. Ponadto dział „Serwisy” wzbogacił się o pięć nowych serwisów tematycznych: „Bezpieczeństwo pracy w czasie pandemii COVID-19”, „Powrót do pracy w czasie pandemii”, „Epidemia a zdrowie psychiczne”, „Przystosowanie stanowisk pracy w czasie epidemii” oraz „Dieta w walce z infekcją”. Powstały one na bazie artykułów, wytycznych i list kontrolnych, opracowanych m.in.

Strona główna portalu CIOP-PIB w nowej oprawie graficznej

we współpracy z Głównym Inspektorem Pracy (GIP) i opublikowanych pierwotnie na łamach miesięcznika „Bezpieczeństwo Pracy. Nauka i Praktyka”. Dodatkowo udostępniono serwis „BHP w służbie zdrowia”, szeroko ujmujący problematykę bezpieczeństwa i higieny w medycznych środowiskach pracy, a także przebudowano stronę główną bazy wiedzy o zagrożeniach biologicznych BioInfo oraz uzupełniono ją o materiały dotyczące ochrony przed wirusem SARS-CoV-2 i postępowania z odpadami medycznymi.

Z życia CIOP-PIB

Na portalu CIOP-PIB są dostępne informacje o inicjatywach instytutu oraz prowadzonych w nim pracach. W działach „Wydarzenia”, „Konferencje i seminaria”, „Kampanie” i „Konkursy” użytkownik znajdzie bieżące wiadomości o przedsięwzięciach adresowanych do polskiego środowiska pracy i całego społeczeństwa.

W latach 2020-2021 rozwijano m.in. serwisy prowadzonych w CIOP-PIB informacyjnych kampanii społecznych – „Aktywni w pracy”, „Dźwigaj z głową” i „Stres cyfrowy” – poświęconych takim zagadnieniom, jak: niezbędna aktywność fizyczna pracowników, profilaktyka obciążeń mięśniowo-szkieletowych oraz stres spowodowany przeciążeniem technologiczno-komunikacyjnym w środowisku pracy. Udostępniano także aktualne informacje o organizowanych przez CIOP-PIB konkursach nt. bhp, w tym o konkursach plastycznych dla dzieci („Dzieci bezpieczne w sieci”, „Prawdziwy bohater nosi maskę”), 29. edycji konkursu na plakat bezpieczeństwa pracy („Biozagrożenia dzisiaj”) i 30. edycji konkursu „Przemysł 4.0”.

W 2020 r., który dla CIOP-PIB był wyjątkowy z racji obchodów 70-lecia funkcjonowania, na stronie internetowej przypomniano najważniejsze wydarzenia z historii instytutu i zaprezentowano galerię unikatowych archiwalnych fotografii.

Nowe materiały informacyjne nt. bhp

Dorobek naukowy CIOP-PIB jest prezentowany w dziale „Działalność naukowa”, który jest adresowany do szeroko pojętego środowiska pracy. Znajdują się tu informacje dotyczące rezultatów zadań i projektów, zrealizowanych w instytucie w latach 2014-2019 w ramach III i IV etapu programu wieloletniego pn. „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy”. Są to np. dane bibliograficzne i linki do treści ponad 380 najnowszych publikacji naukowych nt. współczesnych problemów bhp i ponad 220 materiałów informacyjnych nt. praktycznych rozwiązań z zakresu bhp i ergonomii. Te zasoby (opracowania opisowe, instruktaże, zalecenia itp.) udostępniono w trybie open access w dwóch serwisach: „Materiały informacyjne bhp 2014-2016” i „Materiały informacyjne bhp 2017-2019”. Dotyczą one m.in.: czynników szkodliwych w środowisku pracy (m.in. hałasu, drgań mechanicznych, promieniowania optycznego, czynników chemicznych, pyłowych i biologicznych) i poważnych awarii przemysłowych, a także działań prewencyjnych, ergonomii, fizjologii pracy, psychologii i socjologii pracy, środków ochrony indywidualnej czy zarządzania bhp.

Nowe serwisy tematyczne

Problematykę serwisów tematycznych rozszerzono o aktualne zagadnienia z obszaru bhp, związane z nowymi formami pracy i pracą w środowiskach szczególnie narażonych na występowanie czynników szkodliwych, zwłaszcza biologicznych i mechanicznych. Dział „BHP Info” wzbogacono o pięć nowych serwisów: „Kleszcze i borelioza w środowisku pracy i życia”, „Praca mobilna”, „Praca zdalna przy komputerze”, „Osłony w meblarstwie” oraz „Montaż w przemyśle lotniczym”. W dziale „Serwisy” pojawiły się: „Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy” oraz „Diagnoza i prognoza rynku usług oraz charakterystyka służby bhp w Polsce”, a w dziale „Wydarzenia” – nowy serwis „Światowy Dzień BHP – 28 kwietnia”.

Strona domowa nowego serwisu „Kleszcze i borelioza w środowisku pracy i życia”

Problem kleszczy i przenoszonych przez nie groźnych chorób – boreliozy i odkleszczowego zapalenia opon mózgowych^{1,2} – dotyczy zarówno różnych grup zawodowych (np. pracowników z takich sektorów, jak leśnictwo, ogrodnictwo i zagospodarowanie terenów zielonych), jak i rzeszy osób spędzających czas wolny na łonie przyrody. W serwisie „Kleszcze i borelioza w środowisku pracy i życia” przedstawiono sposoby postępowania z kleszczami oraz profilaktykę chorób odkleszczowych i środki ochrony indywidualnej (np. najnowsze konstrukcje odzieży chroniącej przed kleszczami).

Rozprzestrzenienie się pandemii COVID-19 miało wpływ m.in. na zmianę dotychczasowych form pracy. W związku z wprowadzonymi obostrzeniami, mającymi na celu ograniczenie bezpośrednich kontaktów, optymalnym rozwiązaniem okazała się praca zdalna. Tego typu formom pracy^{3,4}, w tym najbardziej popularnej ostatnio pracy zdalnej przy komputerze^{5,6}, poświęcono serwis „Praca mobilna”, w którym zaprezentowano: narzędziowe wykorzystywanie elektronicznej łączności sieciowej do wymiany informacji i elektronicznego organizowania pracy (np. za pośrednictwem elektronicznych platform internetowych), a także zalety pracy mobilnej wykonywanej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informatycznych (ICT) i związane z nią zagrożenia. Po tym, jak wiele firm na tak długi czas wprowadziło pracę zdalną przy komputerze, ujawniły się nowe zagrożenia zawodowe, z których najbardziej uciążliwe są: uzależnienie od technologii informatycznych i nadmierne obciążenie pracą (nazywane technostresem), długotrwała praca w pozycji siedzącej (skutkująca m.in. dolegliwościami układu mięśniowo-szkieletowego, narządu wzroku i układu krążenia oraz otyłością), wypalenie zawodowe (będące konsekwencją izolacji społecznej), nierównowaga pomiędzy pracą a życiem prywatnym oraz trudności ze zorganizowaniem stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii (meble domowe na ogół nie są przystosowane do długotrwałej pracy).

¹ J. Dutkiewicz i in. Profilaktyka chorób odkleszczowych. *Bezpieczeństwo Pracy. Nauka i Praktyka*. 2014, 4: 21-23.

² P. Mazur, G. Nowak. Zachorowalność na boreliozę w wybranych zawodach w Polsce. *Bezpieczeństwo Pracy. Nauka i Praktyka*. 2019, 9: 12-16.

³ M. Dobrzyńska. Od rewolucji technologicznej do transformacji socjoekonomicznej – niestandardowe formy wykonywania pracy w świecie Internetu. *Bezpieczeństwo Pracy. Nauka i Praktyka*. 2019, 7: 13-16.

⁴ M. Drabek, M. Waszkowska. Praca mobilna oparta na technologiach informacyjno-komunikacyjnych – nowe wyzwania i zagrożenia. *Bezpieczeństwo Pracy. Nauka i Praktyka*. 2018, 5: 22-26.

⁵ J. Bugajska (red.). *Zasady organizacji pracy zdalnej przy komputerze*. CIOP-PIB, 2021.

⁶ Ocena ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy zdalnej. CIOP-PIB, 2021.

Strona domowa nowego serwisu „Praca mobilna”

Właśnie dlatego w kolejnym nowym serwisie „Praca zdalna przy komputerze” przedstawiono: zasady prawidłowej organizacji takiej pracy (z uwzględnieniem fizycznego środowiska, w którym ma się znaleźć stanowisko pracy) oraz jej psychospołeczne i organizacyjne warunki, a także zalecenia dla kadry kierowniczej i pracowników oraz skuteczne metody ograniczania lub eliminowania zidentyfikowanych zagrożeń zawodowych.

Ważną częścią merytorycznej zawartości portalu są materiały dotyczące utrzymania bezpieczeństwa pracy w środowiskach szczególnie wypadkogennych, np. w przemyśle lotniczym i meblarskim.

W serwisie „Montaż w przemyśle lotniczym” przedstawiono najważniejsze zagadnienia związane ze specyfiką, zagrożeniami i bezpieczeństwem pracy monterów lotniczych⁷. Zaprezentowano m.in. technologie łączenia materiałów stosowanych w lotnictwie oraz omówiono: typowe dla tej branży okoliczności, w jakich dochodzi do wypadków przy pracy, zagrożenia i problemy ergonomiczne podczas montażu statków lotniczych, zalecane zasady bezpieczeństwa i metody prewencji wypadkowej, listy do kontroli warunków pracy i wytyczne ograniczania ryzyka zawodowego w montażu lotniczym.

Z kolei w serwisie „Osłony w meblarstwie” skoncentrowano się na technicznych oraz organizacyjnych aspektach zastosowania osłon w przemyśle meblarskim⁸, które są nieodzowne z uwagi na źródła zagrożeń mechanicznych, takie jak: poruszające się narzędzia tnące i części obrabiarek do drewna, wewnątrzzakładowe środki transportu oraz wyrzucane z dużą prędkością fragmenty obrabianego materiału czy odkruszone cząstki narzędzia tnącego. W serwisie scharakteryzowano najczęstsze przyczyny wypadków w branży meblarskiej, omówiono zasady prewencji wypadkowej oraz przedstawiono: definicje związane z osłonami, rodzaje osłon i stawiane im wymagania techniczne, metody doboru osłon i ich usytuowania względem strefy zagrożenia, a także sposoby ich konserwacji i kontroli. Serwis uzupełniono o zestawienia aktów normatywnych i przepisów prawnych oraz odnośniki do literatury uzupełniającej.

Na podstawie nowych materiałów⁹, opracowanych przez naukowców CIOP-PIB, powstał nowy serwis informacyjny „Zarządzanie BHP” (w sekcji „ABC-BHP” działu „Serwisy”). Jego zasoby obejmują takie zagadnienia, jak: systemy zarządzania bhp (w tym ocena ich funkcjonowania), analiza kosztów i korzyści bhp, zarządzanie wiekiem, społeczna odpowiedzialność biznesu, *resilience engineering*, zaufanie w pracy a bezpieczeństwo, zarządzanie absencją chorobową, społeczne koszty wypadków przy pracy, różnicowanie składki na społeczne ubezpieczenie wypadkowe według modelu wskaźnikowego i kosztowego. Użytkowników portalu może też zainteresować nowy serwis „Diagnoza i prognoza rynku usług oraz charakterystyka służby bhp w Polsce”, prezentujący wyniki aktualnych badań na ten temat,

⁷ M. Dąbrowski. Montaż w przemyśle lotniczym. CIOP-PIB, 2021.

⁸ M. Dąbrowski. Osłony w meblarstwie. CIOP-PIB, 2021.

⁹ Z. Pałowska, M. Pęciłło. Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy. CIOP-PIB, 2021.

prowadzonych w CIOP-PIB¹⁰.

Kolejnym serwisem, który funkcjonuje od ubiegłego roku, jest „Światowy Dzień BHP – 28 kwietnia”, udostępniony w dziale „Wydarzenia”. Powstał on na podstawie materiałów informacyjnych, poświęconych Światowemu Dniu Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy¹¹, który co roku jest organizowany pod innym hasłem, np.: „Przewiduj, przygotuj się i reaguj na kryzysy. Postaw na BHP” (2021), „Stop pandemii. Bezpieczeństwo i higiena pracy chroni i ratuje życie” oraz „Przemoc i nękanie w świecie pracy” (2020), „Bezpieczeństwo i zdrowie w pracy jutra” (2019), „Młodzi Bezpieczni w Pracy” (2018), „Lepsze Gromadzenie i Wykorzystanie Danych BHP” (2017).

Obowiązujące przepisy bhp

Specjalistyczny serwis prawny jest źródłem aktualnych informacji nt. obowiązujących aktów prawnych z zakresu bhp. W serwisie scharakteryzowano niemal 2300 przepisów prawnych, przy czym zamieszczone w nim informacje są na bieżąco aktualizowane i uzupełniane, gdy tylko pojawią się nowe lub znowelizowane wymagania dotyczące bhp. W ciągu ostatnich dwóch lat zasoby serwisu wzbogaciły się o ponad 240 pozycji. Problematykę prawną z zakresu bhp uzupełniają odpowiedzi na pytania zadawane przez czytelników miesięcznika „Bezpieczeństwo Pracy. Nauka i Praktyka” i pierwotnie publikowane na jego łamach (w latach 2020-2021 – ponad 70), a także specjalistyczne komentarze do nowych przepisów (również ponad 70 pozycji).

Publikacje open access

Nowością wprowadzoną w ubiegłym roku (w ramach powszechnego wdrażania wyników badań naukowych CIOP-PIB do praktyki gospodarczej) jest bezpłatne udostępnianie (w formule *open access*) elektronicznych wersji książek i broszur wydanych przez instytut. W 2021 r. udostępniono (w dziale „Oferta”/„Książki, broszury, materiały informacyjne open access”) ponad 40 najpopularniejszych pozycji, których drukowane nakłady się wyczerpały.

Podsumowanie

Ostatnie dwa lata były szczególnym czasem dla gospodarki i społeczeństwa całego świata. W środowiska pracy i całą światową społeczność niespodziewanie uderzyła pandemia COVID-19, zmieniając funkcjonowanie praktycznie wszystkich dziedzin życia społecznego i gospodarczego. Nowe trendy ewolucji środowisk pracy i zachowań społecznych (związanych m.in. z bezpieczeństwem biologicznym), wytyczone działaniami prewencyjnymi, znalazły odzwierciedlenie w problematyce bhp, prezentowanej w portalu CIOP-PIB. Zaowocowało to rozszerzeniem zasobów portalu w kierunku aktualnych problemów bezpieczeństwa środowisk pracy i zjawisk społecznych stymulowanych przez współczesne wydarzenia.

dr inż. Małgorzata Suhecka
Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy
Kontakt: masuc@ciop.pl

Opracowano i wydano na podstawie wyników V etapu programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy”, finansowanego w zakresie zadań służb państwowych ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii (zadanie nr 4.SP.17 pt. „Rozwój ogólnopolskiego portalu internetowego upowszechniającego wiedzę z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, ergonomii i prewencji wypadkowej”). Koordynator programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.

¹⁰ M. Dobrzyńska. Diagnoza i prognoza rynku usług oraz charakterystyka służby bhp w Polsce. CIOP-PIB, 2021.

¹¹ D. Pięta. Światowy Dzień BHP – 28 kwietnia. CIOP-PIB, 2021.